

GENEZA WYKSZTAŁCENIA SIĘ CYWILIZACJI

Pojęcie - cywilizacja

Cywilizacja – termin jest związany z łac.słowem *civitas* – miasto. Cywilizacja to suma osiągnięć technicznych i kulturowych; wytwór społeczeństwa, które osiągnęło wysoki poziom rozwoju prowadzący do powstania struktur państwowych.

Cywilizacja – (łac. *civilis* – obywatelski) stan, poziom rozwoju, jakie osiągnęło społeczeństwo w danej epoce historycznej, ze szczególnym uwzględnieniem poziomu kultury materialnej, która jest wskaźnikiem opanowania przez ludzi sił przyrody i wyzyskania jej bogactw na swoje potrzeby i w celu dalszego rozwoju.

Cywilizacja – całościowy materialny i duchowy dorobek społeczeństwa, wytworzonego w ciągu dziejów i przekazywanego z pokolenia na pokolenie.

Przejście od neolitu do epoki starożytnej.

- Nadwyżki żywności przyczyniły się do wzrostu zaludnienia i społecznego podziału pracy; tworzą się już nie osady protomiejskie ale pierwsze miasta, w których mieszkają nie tylko rolnicy ale i rzemieślnicy, kupcy czy kapłani (urbanizacja). Konieczność budowy umocnień, obrony, wykonywania ciężkich prac wymagała współdziałania w grupie, w której doszło do wykształcenia się hierarchii – ktoś musiał tą grupą kierować – rozwarstwienie społeczne. Pojawiły się nowe wierzenia związane z udomowieniem zwierząt i kultem sił płodności.
- rewolucja urbanistyczna – pojawienie się miast, które stały się podstawą powstania pierwszych organizacji państwowych.

Czynniki wykształcenia się pierwszych państw:

- konieczność obrony przed zagrożeniem zewnętrznym – tylko wspólne działanie wszystkim mieszkańcom mogło gwarantować powodzenie. Potrzebna była koordynacja działań ludności.
- budowa systemu irygacyjnego (tamy, kanały doprowadzające wodę na pola) wymagała zbiorowego wysiłku i współpracy większych grup.
- wzrosło znaczenie pewnych osób, wykształciło się pojęcie władzy i dokonano się hierarchizacja społeczeństwa – zróżnicowanie społeczeństwa z punktu widzenia „ważności” jednostek i grup.
- pogłębiające się podziały majątkowe
- rozwój rzemiosła i handlu doprowadził do zróżnicowania społeczeństwa pod względem zawodowym

Etapy kształtowania się państwa

1. Na skutek rewolucji neolitycznej ludność osiedliła się, zaczęła uprawiać rolę i hodować zwierzęta.
2. Dzięki rolnictwu pojawiły się po raz pierwszy nadwyżki żywności – zaczęto magazynować żywność. Dzięki temu wzrosła populacja ludzi i pojawiła się konieczność obrony przed tymi, którzy chcieli tą żywność ukraść.
3. Pojawiły się pierwsze protomiasta otoczone murami (Jerycho) lub trudne do zdobycia (Catal Huyuk), których mieszkańcy wszyscy uprawiali rolę.
4. Wzrost zagrożenia zewnętrznego, wspólne prace związane z koniecznością ochrony osady np. przed powodzią czy koniecznością budowy kanałów nawadniających, wymagały planowania i zorganizowanej pracy. Jednocześnie dzięki nadwyżkom żywności część ludności mogła przestać uprawiać ziemię i zająć się wytwarzaniem różnych przedmiotów (rzemiosłem) bądź ich dostarczaniem (handlem).
5. Doszło do zróżnicowania społeczeństwa tak pod względem zawodowym jak i majątkowym. Grupa uprzywilejowana dążyła do utrzymania dominującej pozycji w mieście.